

Rys historyczny

Powstanie Milówki

Milówka jako osada powstała prawdopodobnie przy zlewisku potoku Milówka do rzeki Soły (obecnie rejon ulic Turystyczna - Zielona). Jednak prapoczątek stanowiła góra Zabawa - od najdawniejszych czasów miejsce zabaw kończących polowania.

Pierwsza wzmianka o osadzie pojawiła się w roku 1608, w wykazie wsi Państwa Żywieckiego - Milówka była już wtedy znaczącą wsią. Do 1623 r. należała do rodziny Komorowskich. Następnie przeszła w posiadanie królowej Konstancji, drugiej żony Zygmunta III Wazy. Za jej czasów utworzono w roku 1630 w Milówce parafię, co bardzo podniosło rangę wsi.

Historia

Po Konstancji Państwo Żywieckie odziedziczył jej syn Jan Kazimierz, król Polski. W 1669 r. podczas podróży na Śląsk król zatrzymał się u plebana milowskiego, by przekazać mu cudowny obraz Matki Boskiej Częstochowskiej (obecnie w Rajczy). W roku 1675 Milówka została wykupiona za cenę zastawu przez hrabiego Jana Wielopolskiego z Pieskowej Skały. W latach 1800-1810 majątek należał do hrabiego Przerębskiego. Od 1810 roku następuje stopniowe wykupywanie dóbr przez Albrechta Sasko-Cieszyńskiego, który po śmierci przekazał cały majątek arcyksięciu Karolowi Ludwikowi Habsburgowi. W rękach Habsburgów Milówka pozostawała do zakończenia II wojny światowej.

Z uwagi na istnienie tutaj wielu instytucji o charakterze administracyjnym, gospodarczym, kulturalno-oświatowym i usługowym, Milówka w latach 1872-1934 traktowana była jako miasteczko, co udokumentowane jest na starych pieczęciach. Od II połowy XIX w. funkcjonował w Milówce sąd okręgowy z aresztem, dla 15 wsi południowej Żywiecczyny (obecnie siedziba GS). Wieś była często niszczone przez wylewy Soły, a w XIX wieku kilkakrotnie wybuchała cholera.

W 1895 roku powstało w Milówce Koło Towarzystwa Szkoły Ludowej. Istniały tutaj także: bank (od 1879 r.), stacja kolejowa (od 1884 r.), straż pożarna (od 1889 r.), szkoła powszechna (od 1903 r.), urząd skarbowy, notariat, apteka, poczta, Kółko Rolnicze, posterunek milicji (potem policji), lekarz okręgowy i przychodnia weterynaryjna. Większość z tych instytucji działa do dzisiaj.

Mieszkańcy Milówki brali też czynny udział w powstaniu styczniowym w 1863 roku, a jeden z nich został za to zesłany na Sybir. Rząd Narodowy miał w Milówce swego przedstawiciela w osobie sędziego Adama Słoczyńskiego, który ukrywając ważne akta Rządu Narodowego przed rewizją zakopał je w sadzie koło "starej chałupy", skąd ich już nie wydobyto.

Ludność Milówki w 90% była narodowości polskiej, 10% przypadła na narodowość żydowską. Stanowili oni odrębną grupę ludności i utworzyli Izraelicką Gminę Wyznaniową liczącą 248 osób. Wybudowali oni w 1882 roku synagogę w Milówce, a na stokach Syberii znajdował się cmentarz żydowski. Był to jeden z dwóch cmentarzy żydowskich na ziemi żywieckiej, który w czasie II wojny światowej został zniszczony i ograbiony przez Niemców.

Milówka w czasie wojny

W dwudziestoleciu międzywojennym Milówka była popularną miejscowością letniskową i kuracyjną. Z

tamtych czasów pochodzi, mająca wyraźnie miasteczkowy charakter, zabudowa z wyraźnie usytuowanym centrum. Duże zasługi w rozwoju Milówki położył kierownik miejscowej szkoły Feliks Koczur. Dzięki jego staraniom wybudowano w 1922 roku nowy budynek szkolny. Zbudowano także most drewniany łączący Milówkę z Nieledwią i drugi betonowy do Kamesznicy, zaprowadzono oświetlenie centrum (lampki naftowe). Straż Pożarna otrzymała nową remizę. W 1936 roku na terenie powiatu żywieckiego powstały dwa Banki Spółdzielcze, między innymi Towarzystwo Oszczędności Pożyczek "Opatrzność" w Milówce.

We wrześniu 1939 roku Niemcy wtargnęli na teren ziemi żywieckiej przez Przełęcz Zwardońską od Jabłonowa. Ciężkie walki toczyły się u stóp Małej Baraniej Góry, między Kamesznicą a Milówką, gdzie bronił się pluton żołnierzy z fortów w Węgierskiej Górcie. Sama Milówka została zajęta przez wojska hitlerowskie 2 września 1939 roku.

Od jesieni 1941 roku zabroniono polskim księżom odprawiać nabożeństwa. W szkołach toczyła się "ciężka walka" polskich nauczycieli z okupantem. Starali się oni przekazać jak najwięcej wiadomości, obudzić w ludziach postawę patriotyzmu. W 1942 roku Niemcy rozbili młotami krzyż na "Grunwaldzie" tzn. Cumowej Grapie, wzniesiony tam w 1910 roku dla upamiętnienia 500-nej rocznicy bitwy pod Grunwaldem. Rok 1943 był okresem wzmożonego terroru niemieckiego wobec ludności polskiej.

W czerwcu 1943 roku, dzięki przeciekowi, Gestapo wykryło w Nieledwi i Lalikach tajną polską organizację prawdopodobnie AK lub Polskę Zbrojną i aresztowało 10 jej członków. Zabrani oni zostali do Bielska, gdzie byli bici i torturowani, aż w końcu 3 września tegoż roku zostali powieszani w Kamesznicy razem z więźniami z więzienia mysłowickiego.

W 1945 roku na stokach Syberii, niedaleko cmentarza żydowskiego, chowani byli niemieccy żołnierze, którzy zginęli na froncie w okolicach Milówki. Zostało tam pochowanych około 160-180 niemieckich żołnierzy. W okolicach marca 1945 roku Niemcy wysadzili mosty na Kamesznicę i Nieledwią, wycofując się przed napierającymi wojskami radzieckimi. Milówka została wyzwolona 6 kwietnia 1945 roku.